

ВІД ДАВНІХ ЛЕГЕНД ДО СУЧАСНОСТІ

Шмалій Є.І., Орловецька Н.Ф.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. У споконвічній боротьбі людини з різними недугами рослина як лікарська речовина посідає особливе місце. Люди різних епох знаходили лікарські рослини винятково емпіричним шляхом, проте багатомістовий досвід народної медицини базується цілком на науковій основі. Клінічна медицина використовує цей досвід, хоча БАРи в рослинах поки що ще не зовсім вивчені

Матеріали і методи. Пошук, систематизація, аналіз наукової і науково-популярної літератури щодо Рути лікарської (Р. запашна, Р. садова, Р. пахуча) - *Ruta graveolens* (*R. divaricata*, *R. hortensis*), родина Рутові – *Rutaceae*.

Результати роботи і їх обговорення. Рута – це відома здавна рослина, яка часто згадується у фольклорі як багатозначний символ, який одночасно уособлює красу, розквіт, зрілість, а також тугу і гірке життя. У дикому вигляді вона росте лише у Середземномор'ї та Криму. В Україні рута поки ще неофіційна рослина.

Сировиною даної рослини є трава, але збір сировини має деякі особливості: сік рути може подразнювати шкіру, спричиняти опіки, тому збирати її потрібно у гумових рукавичках. Використовувати траву можна як у свіжому вигляді, так і сушеному. Особливістю даної рослини є те, що у свіжому вигляді вона має доволі неприємний запах, але у висушеному має запах троянд.

Хімічний склад рути запашної також є особливим за своїм поєднанням – вона одночасно має алкалоїди і ефірні олії. Алкалоїди представлені похідними хіноліну, фурухіноліну та акридину. Ефірна олія складається переважно з монотерпенових кетонів. Окрім даних сполук у сировині міститься багато інших БАР.

Фармакологічні властивості представлені переважно спазмолітичною дією на мускулатуру ШКТ, периферичні судини, жовчні і сечовивідні шляхи. Також рута лікарська має протизапальну, антистафілококову, фунгіцидну, протисудомну і легку седативну дію. Крім того наявність флавоноїдів і фенольних сполук зумовлюють специфічну дію рути – вона здатна ущільнювати стінки кровоносних судин, що дозволяє використовувати її при різних судинних захворюваннях для покращення еластичності і стійкості судин. Присутність у сировині фурукумаринів обумовлює фотосенсибілізуючу дію. З трави рути можна готувати водні та спиртові витяги, включати її до різних рослинних зборів, які можна використовувати як внутрішньо так і зовнішньо.

На наш погляд рута як джерело БАР має великі перспективи для застосування, але насамперед – докорінне її вивчення з метою розширення спектру використання цієї рослини.

Список літератури:

1. Фармацевтична енциклопедія/ Голова ред.ради та автор передмови В.П. Черних. 3-тє вид., переробл. і доповн. К.: «МОРІОН», 2016. С. 1493.
2. Лікарські рослини / Відп. ред. А.М. Гродзінський. К., 1990.
3. Аромати здоров'я / Л.Г. Дудченко. К., 1997.